

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

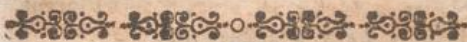
VD18 80460526

2. De Desponsatione Impuberum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61800)

probationis est, periculum foret, ne matrimonium quandoque ab alterutra parte negaretur. Sanch. lib. 2. disp. 39. n. 10. Filliuc. tom. 1. p. 10. p. 1. c. 3. n. 94. & ita teste Jacob. Pignat. tom. 8. consult. 27. n. 4. censuit S. Congregatio Concilii die 25. Maij 1657.

De Divortijs, quæ contrariis matrimonii adnumeravimus, ager Titulus XIX. de accessorijs verò matrimonii, scilicet de dote, donatione propter nuptias, donationibus inter virum & uxorem, aliisque Titulus XX.

TITULUS II.

De Desponsatione Impuberum.

SUMMARI.

1. Definitur desponsatio impuberum.
2. Quo jure? 3. Et num sub peccato gravi prohibita sit desponsatio impuberum?
4. §. 6. An, & qua aetate impuberes possint contrahere sponsalia de futuro? 7. 8. Pubertas quando incipiat, & utrum ad matrimonium sit necessaria?
9. Quæ sit materia desponsationis impuberum? 10. Quæ forma? 11. Quis finis?
12. Et seqq. Quem effectum habeant sponsalia impuberum, & quomodo contrahentes inde obligentur?

ET tantum de Sponsalibus, ac Matrimonijs in genere. Sequitur de speciebus; quarum prima desponsatio impuberum,

§. I.

- 1 Definitur desponsatio impuberum, quod sint sponsalia de futuro, aut de præsentia per impuberes inter se, vel cum impuberibus contracta.

§. II.

- 2 Causa efficiens desponsationis impuberum est duplex: alia remota, alia proxima.

Remota est jus, præcipue Canonicum, quod impuberes ante septennium ad ineunda sponsalia, & ante annos pubertatis ad contrahendum matrimonium inhabilitati sunt. c. 3. 4.

& tot. h. r. quoniam spectato jure naturæ potest quis etiam matrimonium contrahere, ut primum se exerit iudicium intellectus ad inferendam obligationem naturaliter sufficiens, cum ad substantiam matrimonii non requiratur, ut contrahentes pro tunc utrum illius habere possint, dummodo impedimentum, sive impotentia perpetua non sit. cap. 3. & 6. de Frigid. & malefic.

Dubium hic moveri potest: an peccent, & in foro Ecclesiastico puniri possint, qui sponsalia, vel matrimonia ante legitimam ætatem contrahunt?

Prima sententia asserit, eos quoque peccare, qui ante septennium sponsalia contrahunt, vel contulunt, aut inducunt eos ad contrahendum. Ita Bonacin. de Sponsal. q. 1. punct. 4. n. 6. Navarr. c. 22. n. 31. Sylvester V. matrimonium. §. n. 6. & alii propter textum in c. 2. h. r. ibi: *districte inhibemus, ne aliqui, quorum uterque, vel alter ad ætatem legibus, vel canonibus dete. minuatam non pervenerit, conjungantur, nisi forte aliqua urgentissima necessitate interveniente, ut pote pro bono pacis, talis conjunctio toleretur.*

Alter sententia contendit, non tantum sponsalia ante septimum ætatis annum, sed etiam matrimonia ante annos pubertatis licite contrahi posse, quamvis eò ipsò invalida sint. Ita cum Panorm. in d. c. 2. n. 1. Sanch. lib. 1. De Matr. disp. 17. n. 6. ubi hanc opinionem reputat valde probabilem, & penè probabiliorem: eò quod d. c. 2. solum inhibeat, ne conjungantur, id est, ne copulæ carnalis operam: ne verò contrahant de præsentia, neque isto, neque ullo alio textu prohibitum reperitur, sed potius permixtum est, cum SS. Canones matrimonium hujusmodi impuberum interpretentur in vim sponsalium de futuro juxta c. fin. h. r.

Ego in hoc dissidio præfero opinionem mediam, videlicet, quod qui contrahunt sponsalia

falla ante septennium, non peccant, sicut non peccant, qui condunt testamentum ante legitimam aetatem: peccant verò, & grave sacrilegium admittant, qui ante pubertatem matrimonium ineunt, non secus, ac si adulti cum impedimento dirimente contraherent, vel in alio Sacramento minister talem defectum committeret, ut Sacramentum redderetur invalidum. Neque dicas cum Sanch. *cit. loc.* non irritari hoc casu Sacramentum, cum matrimonia inter impuberes habeant duntaxat rationem sponsalium: nam hoc ipsum est sacrilegium, usurpare materiam, & formam Sacramenti. imò inten-tere Sacramentum perferre in talibus circumstantiis, ubi non potest valere, ut matrimonium, & Sacramentum, sed tantum, ut sponsalia, quæ minimè sunt Sacramentum.

Parum etiam oppositas sententias iuvat c. 2. *h. t.* districtè prohibens *conjunctionem impuberum*, nisi causâ utilitatis publicæ: neq; enim potest illud intelligere de desponsatione de futuro: quippe hæc non est conjunctio, sed conjunctionis promissio; & minùs de actuali copula carnali: quia illa impuberibus nec ex causa utilitatis publicæ indulgeri potest, itaque accipiendum est de conjunctione conjugali animorum. Gutierrez *de Matr. c. 2. n. 15. & 16.*

Causa efficiens proxima desponsationis impuberum sunt ipsi impuberes contrahentes, qui quidem nondum adepti sunt pubertatem, sed tamen per aetatem consentire possunt; quò ipso remouentur cæteri qui usurationis, ac per hoc consensu destituuntur, ut infantes per l. 26. *C. de Donat.* Proinde nihil agunt parentes, qui pueris dant puellas in cunabulis; & è conuerso, nisi ipsi pueri, puellæque, postquam adoleuerunt, consentiant. *cap. 4. & 5. h. t. c. un. pr. Eod. in 6. & late in sit. preced. num. 9.* Ut verò amplius reluceat, an, & qua aetate impuberes sponsalia sive de futuro, sive de presenti contrahere possint.

KÖNIG IN DECRET. LIB. IV.

Dico I. Ad sponsalia contrahenda saltem Jure Canonico (quod in hac materia sequimur) tam in masculis, quàm in fœminis requiritur septennium completum, adeò ut antecedenter inhabiles sint ad sponsalia ineunda d. c. 4. §. 13. *h. t. c. un. Eod. in 6.* sine dubio ideo, quòd ea fermè aetate, & non antea rationis, ac liberi arbitrii usum consequantur, ut voluntariam in se obligationem suscipere possint per l. 18. §. *fin. C. de Furo delib.*

Non levis *contentio* est: utrùm impubes sponsalia contrahere possit ante completum septennium, si ante hoc anteverteretur usus rationis plenior, & ut dici solet, malitia aetatem suppleat?

Affirmativam amplectitur Sanch. *lib. 1. de Matr. disp. 16. num. 14.* Layman *in Theol. moral. lib. 5. tr. 10. p. 1. c. 1. n. 16.* Canis. Wagnereck, & Fagnan. *in c. juvenis. 3. de Sponsalibus.* Nec suis fundamentis destituitur: primò propter Textum *in cit. c. juvenis.* ubi non permisit S. Pontifex, juvenem, qui puellam nondum septennem duxerat, consobrinam ejusdem puellæ ducere ob honestatem Ecclesiæ, id est, publicæ honestatis impedimentum, quòd signum est, sponsalia ante septennium cum priori puella fuisse valida: cum impedimentum publicæ honestatis non nisi ex sponsalibus validis oriatur. Trid. *sess. 24. de Reform. matr. c. 3.* Secundo propter l. 14. *ff. de Sponsalib.* ubi disertè Modestinus: *In sponsalibus contrahendis aetas contrahentium definita non est, ut in matrimoniis; quæ propter & à primordio aetatis sponsalia effici possint, si modo id fieri ab utraque persona intelligatur, id est, si non sint minores septem annis.* Tertio; quia sponsalia sunt via, & dispositio ad matrimonium; ergo cum jus disponat, ut in matrimonio malitia aetatem suppleat. *c. 9. h. t.* idem censetur in sponsalibus disposuisse, arg. l. 16. *ff. de Sponsalib.* Quarto: quia septennium contrahendis sponsalibus præfixum est

K

con-

non per se, sed ob præsumptum rationis usum, qui ut plurimum tunc temporis adesse solet, non item antecedenter; ergo si aliquando constet, quòd jam antecedenter adsit sufficiens rationis usus, cessabit prædicta juris dispositio, utpote in præsumptione falsa fundata, arg. *cap. 13. §. quòd si de Restit. spoliat. & a. 44. de Sentent. excomm.*

Sed vereor, ne verior in puncto juris sit sententia, quæ negat sponsalia ante septimum ætatis annum validè contrahi posse: quandoquidem SS. Canones expressè exigunt septennium completum, & absolute statuunt, desponsationes in cunabilis fieri non posse, factasque nullas esse. *d. cap. 4. & 5. h. t. cum quibus congruere videtur d. l. 14. ff. de Sponsalib.* in qua non simpliciter, & unice dicitur, à primordio ætatis sponsalia effici posse, si modò intelligant contrahentes, quid agant, sed mox subjungitur limitatio, vel declaratio illa: *si modo non sint minores septem annis.* Ut verò vis horum jurium amplius pateat, sic argumentor: quando jura ad validitatem actus absolute, & sine ulla exceptione ex parte personarum certam ætatem exigunt, talis ætas anteverti, & aliunde per malitiam, seu præcox judicium suppleri nequit, nisi ipsa jura talem facultatem supplendi tribuant, ut patet in professione religiosa emissà ante exactum annum decimum sextum. Trident. *sess. 25. de Regul. cap. 15.* & in testamento condito ante annos pubertatis. *l. à qua ætate. §. ff. Qui testam. fac.* Ergo etiam septennium, quod jura absolute pro contrahendis sponsalibus designant, nullibi data facultate illud supplendi per malitiam, ob præmaturum judicium anteverti nequit. Ferdinand de Castropal. *disp. 1. de Sponsal. puncto 6. n. 8.* Marian. Socin. *consil. 3. volum. 1.* & noster Panormit. *in c. juvenis. 3. de Sponsal.* cujus autoritas maximi roboris apud me est.

Neque vim habent argumenta in contra-

rium adducta. *Ad c. juvenis. 3. de Sponsalib.* respondeo cum Gloss. *ibid.* S. Pontificem non ideo non permisisse matrimonium juvenis cum consobrina desponsatæ ad septennium, quasi sponsalia cum nondum septenni contracta fuerint valida, sed quia erat dubium, an completò septenniò non fuerit consensus renovatus, & per eum sponsalia priora validata? Deinde, ut ipsimet adversarii supponunt, *cap.* illud loquitur de casu, quò saltem sufficiens ad sponsalia consensus jam ante septennium adfuit, malitia annos præveniente; hoc autem consensu supposito de jure Decretalium nata olim fuit publica honesta, stametsi propter defectum ætatis matrimonium, aut etiam sponsalia fuerint nulla per expressum textum in *c. un. in pr. de Sponsal. in 6.* Minus adversatur *l. 14. ff. Eod.* cum *in fine* juxta dicta satis determinet septennium; dum verò ab initio alferit, non esse definitam ætatem in sponsalibus, sicut in matrimoniis, intelligi potest, quòd non eòdem modò sit definita. quia ætas desiderata ad matrimonium necessaria non est in sponsalibus, sed sufficit longè minor, nempe septennium. Et quæso quid efficaciter ex illa lege, si contraria sit, inferri poterit, cum de jure Canonico, quod solum in matrimonialibus attendi debet, definitum sit septennium? Ad tertium dico, non concludere argumentum à paritate matrimonii, in quo malitia ætatem supplere potest: etenim hoc specialiter permixtum est propter periculum incontinentiæ, & evitandæ fornicationis causâ; quæ ratio, quia cessat in sponsalibus, decisio propterea facta circa matrimonium ad sponsalia extendenda non erit. Imò eò ipsò, quòd jura id expresserint duntaxat in matrimonio, non item in sponsalibus, perspicuum signum est, in his dispositionem indefinitam, & ordinarium juris intellectum limitare non voluisse, sed proportionaliter aliis actibus à certa ætate dependentibus absolute nullitatem inducere. defe-

defectu ætatis requisitæ. Ad *quartum* nego, quod jura, quæ septennium completum ad sponsalia requirunt, præcisè se fundent in præsumptione, quæ ante illud non præsumitur vobis rationis: quia absolutè certum terminum, seu hanc ætatem præscribere voluerunt, uti in professione religiosa, & ordinatione testamenti, idque potissimum ad evitandas confusions, ac fraudes, quæ facile oriri potuissent, si jura permisissent in sponsalibus quoque per malitiam ætatem suppleri.

Connexa *questio* est: quomodo septennium, contrahendis sponsalibus præsumitur, completum esse debeat: an physicè, vel solum moraliter?

Non desunt, qui doceant, non requiri annum septimum totaliter, & physicè completum, sed sufficere, si moraliter loquendò contrahentes dici possint septem annorum, consequenter valere sponsalia duobus, vel tribus diebus ante completum septennium contracta: quia quod parùm distat, nihil distare videtur: & parùm pro nihilo reputatur, ut patet in auditione missæ, in recitatione Divini officii, in furto, in jejunio, &c. In quam sententiam propendet D. Thom. in 4. dist. 27. *quest. 2. art. 2. ad 7.* Sylvester V. *sponsalia. quest. 2.* Quin imò Sotus & alii multi apud Gutierrez de *Matr. c. 2. n. 7.* extendunt tempus usque ad octo, aut decem dies, vel etiam aliquot septimanas ante complementum septennii.

Verùm ab horum sententia recedere non dubito: quia in jure præscribitur pro sponsalibus contrahendis septennium, non quomodocumque, sed completum. *d. c. 4. & 5. h. t.* non potest autem septennium dici completum, si unus, duo, vel plures adhuc dies desint. Neque hic locum habent vulgares illæ regulæ: *quod parùm distat, nihil distare videtur: parùm pro nihilo reputatur; utpote quæ solum procedunt in arbitrariis, non*

verò in iis, quæ à jure præcisè determinata sunt, ut relucet in ætate præfinita ad ordines, ad beneficia, ad professionem religionis, condendum testamentum, & similia. Inficias tamen non ierim, ad hoc, ut sponsalia valeant, satis esse, quòd ultima dies septennii sit inchoata: cum enim ad facultatem testandi satis sit, ultimum requisitæ ætatis diem esse inchoatum. *d. l. à qua ætate. §. ff. Qui testam. fac. poss.* non video, cur in sponsalibus necessarium sit, ut septennium mathematicè sit completum, & ut omnia momenta septennii computentur, ex quo non minùs favorabilia sunt matrimonia, quàm testamenta. Maxime, quia aliàs pro communi regula circumferretur, quòd tunc ordinariè sufficiat dies ultimus inceptus, quando in contractu jura certum tempus ideò præcisè præscribunt, quòd contrahentes antea non præsumantur idonei: cum ejusmodi idoneitas illucescente die ultimo mox præsumatur, & usque ad vesperam amplius haud notabiliter perficiatur. Covar. 4. *Decretal. p. 1. c. 2. n. 2.* Reverendissimus Maurus Oberalscher *p. 2. de Sacram. tr. 2. c. 1. §. 1. v. Dixi 2.*

Dico II. Ad matrimonium contrahendum in contrahentibus requiritur pubertas. *c. 2. ac passim h. t. pr. Instit. de Nuptiis.* Censetur autem jure Canonico pubertas advenisse vel ex certo annorum numero, nempe in viris annò decimò quartò, in foeminis duodecimò, vel ex habitu corporis, & ex potentia seu capacitate ad generandum: unde licet quis nondum habeat potentiam generandi, si tamen mas quatuordecim, aut foemina duodecim annos expleverit, pubes reputatur, & matrimonium contrahere poterit. *c. 2. junctâ Gloss. V. canonibus. cap. 6. & IO. h. t. l. minorem. 4. ff. de Ritu nupt.* quia cum naturalis potentia de jure præsumatur, & rarò accidat, post hujusmodi ætatem non adesse illam potentiam, lex id non curat, & solum

attendit ad id, quod communiter accidit. *per l. 3. 4. 5. 6. & 10. ff. de Legib. Navar. h. r. consil. 4. n. 13.* Econtra licet ad hanc ætatem quis nondum pervenerit, si tamen malitia in eo suppleat ætatem, id est, si habeat potentiam, & capacitatem ad generandum (cujus determinatio prudentis Judicis arbitrio relinquitur) pro pubere similiter habetur, & ad matrimonium admittitur, præsertim si ætati definitæ sit proximus. *d. cap. 6. 9. & fin. h. r.* Et hæc juris Canonici dispositio, utpote in materia spiritali circa valorem Sacramenti, etiam in terris Imperii & foro civili observatur, si fortè ratione dotis, legitimæ natiuitatis filiorum, vel undecunque ex hoc capite quæstio incidat, quidquid in contrarium disposuerit Jus Civile *in d. l. 4. ff. de Ritunupt. & l. fin. C. Quando tutor. vel curat. esse desinant.*

8 Illud non satis exploratum: utrum Principes impuberes ob gravem causam, v. g. pro bono pacis, & utilitatis publicæ ex dispensatione Pontificis matrimonia contrahere possint?

Negat Glossa *in c. 2. h. r.* eò quod impuberes, tanquam impotentes, jure naturali sint inhabiles ad matrimonium, ideòque per causam extrinsecam, aut dispensationem quamcunque habilitari nequeant. Insuper favet textus *in c. 2. de Frigidis, & malef.* Barbol. ad illud *cap. 2.* docet, tunc solum impuberes ex causa gravissima, & dispensatione S. Pontificis, vel etiam Episcopi ad matrimonium admitti posse, si dubium, & probabile sit, quod malitia ætatem suppleat.

Probabilius tamen, & juri conformius existimo, impuberes, etiamsi supponatur, vel certò sciatur, eos nondum esse aptos matrimonio, ex causa urgente, & dispensatione Papali verum matrimonium contrahere posse, dummodo sufficientem rationis usum, & seriam intentionem contrahendi habeant. Textus in

hanc rem apertus est in illo ipso *c. 2. h. r.* & ratio: quòd inspectato jure naturali contrahentes ad matrimonium contrahendum sint habiles, etsi tempore contractus sint inhabiles ad usum conjugii, dummodo impedimentum, sive impotentia perpetua non sit, *per cap. 3. & 6. de frigid. & malefic.* Huc inclinatur Navar. *h. r. consil. 4. & 5.* in quo testatur Pium V. defuncto cum duobus impuberibus dispensasse. Vincent. de Just. *de Dispensat. matr. lib. 3. c. 8. num. 55.* ubi refert, Anno 1602. Clementem VIII. dispensasse cum Principissa Sarni minore annis duodecim; & Anno 1622. die 11. Aprilis Gregorium XV. cum Duce Fianni, & Principissa Venusii annorum undecim.

§. III.

Materia, seu Objectum hujus desponsationis de futuro est matrimonium, ad quod contrahendum impuberes se obligant; desponsationis verò de præsentì aliud est remotum, aliud proximum: remotum sunt corpora impuberum per copulam legitime jungenda; proximum mutua eorum corporum traditio: eò quippe consensus contrahentium unice collimat.

§. IV.

Forma desponsationis impuberum stat in differentia specifica, quæ seceratur à desponsatione puberum, quæ in eo sita, quòd aliam habeat causam efficientem, & alios effectus.

§. V.

Finis desponsationis impuberum idem est, si sponsalium & matrimonii in genere; quòd *de in tit. 1. n. 48. & 113.*

§. VI.

Effectus hujus desponsationis alius est, si sponsalia sint inita cum minore septem annis: alius, si inita sint cum impubere majore septenniò: & alius si cum tali impubere, vel inter tales impuberes matrimonium contractum sit.

Si sponsalia inita sint cum minore septenniò, nulla

nulla inde nascitur obligatio sponsalitia, nec publicæ honestatis impedimentum, nisi post septennium rata habeantur. *c. 4. & 5. h. t. c. de sponsal. p. & s. porro. Eod. in 6.* Ratio est: quia sponsalia sunt contractus ultrò, citròque obligatorius, & exigunt ex utraque parte promissionem, quam minores septenniò nec acceptare, nec facere possunt.

Hic *scrupulus* incidit: an promissio matrimonii à pubere infanti facta valeat saltem in vim simplicis promissionis, ita ut à promittente ante acceptationem ejus, postquam ad septennium, & usum rationis pervenerit, revocari nequeat?

Negativam sustinet Cardinalis *in c. de illis 7. h. t.* quia promissio, cum ex incapacitate alterius acceptari nequeat, neque ex parte promittentis obligat: *l. absentis. 10. ff. de Don. l. 5. c. de Contrab. & comm. stipul.* Atque hoc colore Carolus VIII. Rex Galliarum Margaretham Maximiliani I. Cæsaris fillam repudiavit, eò quòd, cum illi desponderetur, quartum ætatis annum nondum egressa esset. Affirmativam tuentur Decius *consil. 245. n. 2.* Sylvester *V. sponsal. n. 3.* Sanchez *de Matr. l. 1. disp. 6. n. 15. & 27.* cum aliis citatis; quibus accedo propter Textum *in cap. 5. h. t.* Neque obstat, quòd regulariter quacunq; promissio, seu donatio ante acceptationem non obliget, & revocabilis sit: fallit enim, quando facta est in favorem infantis, ut in quo ex specialijuris privilegio non requiritur acceptatio, sive matrimonium, sive alia res eidem promittatur, arg. *l. jubemus. 5. c. de Emanc.* ubi decernitur, emancipationem respectu infantis fieri posse, licet ea ex genere suo fieri nequeat abque emancipati consensu. Et certè cum promittens infantis incapacitatem ad consequendum respectam habeat, non potest expectare ejus acceptationem, aut repromissionem, nec cessandus est, se tantum sub tacita conditione: *si velis, si acceptes, vel si repromittas; obligare voluisse, ut fit inter adultos.*

Sponsalia inita cum majore septem annis ¹⁴ duos habent effectus. *Primus* est, quòd quamvis non pariant obligationem perpetuam, & omnino irrevocabilem, sicut inter adultos, producant tamen veram obligationem pro illo tempore, ita ut verè alter alteri desponsatus, & obligatus sit, adeò quidem, ut si contingat, v. g. sponsam talem ante annos pubertatis mori, vel postea religionem profiteri, sponsus superstes non possit ullo tempore cum illius matre, vel sorore matrimonium contrahere propter impedimentum publicæ honestatis, quòd non minùs ex sponsalibus impuberum, quàm adultorum nascitur, & matrimonium dirimit juxta *c. 5. & 6. h. t.* *Alter* effectus horum sponsalium est, quòd durante adhuc impubere ætate nec ipsi impuberes contrahentes, nec eorum Parentes illa rescindere possint, sed teneantur expectare tempus pubertatis; ita scilicet, ut, siquidem ambo contrahentium sint impuberes, is, qui primò pubertatem adeptus est, tunc de novo deliberare, & si placet, resilire possit, neque alterius pubertatem præstolari teneatur, cum hanc reclamandi facultatem quilibet independentè ab altero habeat per *c. 7. & 8. h. t.* Sanchez *lib. 1. disp. 5. n. 9.* contra Gloss. *in d. c. 7. h. t.* si verò non resiliat, sed semel rati habeat sponsalia antecedentia, deinceps mentem mutare non potest, sed tenebitur expectare, donec etiam alter legitimam ætatem attingat, & similiter deliberet. Covar. *de Sponsal. l. p. c. 5. §. 1. & 2.* Quòd si alter contrahentium sit pubes, is simpliciter, & irrevocabiler obligatus erit, & si altera pars impubes ad pubertatem perducta promissioni stare velit, resilire non poterit per Text. *in d. c. 7. §. mulier. h. t.*

Addubitatum fuit: ane ad ratificationem ¹⁵ sponsalium in impubertate contractorum sufficiat taciturnitas impuberum, postquam ad annos discretionis, aut pubertatis pervenerint? *Nego*, si sponsalia inter minores, aut

cum minore septenniō contracta sunt : quia cum sponsalia primū post exactum septenniū incipiunt, & obligatio mutua nascatur, cum consensu novo, vel verbō, vel factō expresso egent. *c. 4. h. t.* ubi Glossa *V. placere.* advertit, ex eo solo, quōd quis non contradicit, nisi vel cohabitare pergat, vel familiaritatem singularem ostendat, vel munuscula donet, aut recipiat, de consensu non debere divinari, vel præsumi. *Affirmo*, si sponsalia contracta fuerunt inter impuberes, vel cum impubere post annum septimum : quia impubes non tunc primū obligatur, quando annos pubertatis attingit, sed tantū habet hoc beneficium juris, ut eo tempore priorem obligationem natam possit dissolvere, si velit. Ergo si non velit, sed pergat se habere ut sponsum, aut si monitus de hoc suo jure non statim reclamet, & ostendat voluntatem resiliendi, manebit, & confirmabitur prior obligatio sponsalium. *P. Engl. h. t. §. 1. num. 6.* Statim autem reclamare dicitur, si reclamet intra triduum post pubertatem per *l. fin. C. de Error. Advocat.* ubi hapetur : *illico dicitur fieri, quod intra triduum fit.*

26 *Effectus* desponsationis impuberum de presenti, seu matrimonii est, quōd valeat in vim sponsalium. *c. fin. h. t.* Sed hoc duntaxat ex interpretatione & præsumptione quadam, quōd contrahentes intenderint, se obligare omni meliori modō, quō possunt. *per c. un. §. 1. Ead. in 6.* Proinde si de contrario constet, quōd impuberes præcisè intenderint his & nunc matrimonium contrahere, non autem in futurum promittere, ut si de hoc coram testibus protestatio aliqua facta sit, vel pro foro conscientiae saltem quis certus sit, quōd hanc intentionem restrictivam habuerit, probabilius est, eundem nullō modō obligari, neque in vim sponsalium. *Sylvester V. Matr. q. 8. Gutierr. de Matr. c. 2. n. 16. Fagnan. in c. d. illi. q. h. t. ubi n. 49.* notat, Tridentinum ex

hac parte nihil immutasse, & etiamnum matrimonium impuberum obtinere vim sponsalium, licet clandestinè sint contracta.

TITULUS III. De Clandestina Desponsatione.

SUMMARIA.

1. Quid? 2. Quotuplex? 3. Quo jure prohibita, et annullata sit desponsatio clandestina?
4. An heretici teneantur observare formam à Tridentino matrimonio contrahendis prescriptam?
5. Assignatur materia clandestina desponsationis.
6. Forma.
7. 8. Quando & ubi fieri debeant denuntiationes?
9. 10. An quandoque omitti possint?
11. Usque 17. Quis Parochus assistere possit matrimonio? 17. An, & cui dari possit licentia assistendi?
18. Et qualis licentia sit necessaria?
19. 20. 21. Quot, & quales testes debeant interesse matrimonio?
22. 23. De benedictione nuptiarum.
24. Cur prohibita sit clandestina desponsatio? 25. 26. Qua ejus pena? 27. An, & in quibus casibus subsistat? 28. An saltem habeat vim sponsalium?
29. An valeant sponsalia clandestina?

Altera species matrimonii est desponsatio clandestina; species, inquam, matrimonii: præcipuè enim hoc titulo agitur de matrimonio clandestino.

§. I.

Desinitur desponsatio clandestina, quōd sit matrimonium contractum omisis solennitatibus à Jure requisitis, id est, denuntiationibus, & præsentia testium.

§. II.

Dividitur desponsatio clandestina in illam, in qua denuntiationes ad perfectam ejus publicationem necessariae omittuntur, & in eam, in qua testes necessarii desunt, qui hodie post Tridentinum Concilium sunt Parochus proprius & saltem duo alii. Hæc simpliciter, illa secundum quid clandestina appellatur.